

ÜVEYİK

HASAN EREN

1958 de çıkan bir yazımda (Türkçe *gök* kelimesinin türevleri: Jean Deny Armağanı. Ankara, 85 - 89), Türkçe *gök* kelimesinin *güvercin*, *güvüç*, *güvek*, *güvelek* (>*büvelek*)... gibi birtakım türevleri üzerinde durmuş ve Türkçe *üveyik* kelimesinin de bu kökten geldiğini belirtmiştim. Bu soru üzerine düşündüklerimi göstermek için, yazımın son bölümünü aynıyle alıyorum:

“Son olarak, Türkçe *üveyik* kelimesinin de *gök* kelimesinden çıktığı ileri sürülebilir. Bu kelimenin ‘güvercine benzer bir kuş’ (Türkçe Sözlük) mânasına geldiğini biliyoruz. Anadolu’da *üveyik* kelimesi yanında *efeyik* (>*efik*) ‘kumru’ (Dergi) şekli de kullanılır. Bundan başka, bu kelimenin ‘bir cins buğday’ mânasına geldiği göze çarpıyor: *üveyik* ‘ekmeği sert ve esmer olan bir cins buğday’ (Dergi), *eveyik* ‘sarı renkte çok özlü kışlık ve makbul bir cins buğday’ (a. y.), *evik* ‘bir cins buğday’ (a. y.).

Türkçe *üveyik* (~*efeyik*) kelimesinin ‘güvercine benzer bir kuş’ ve ‘kumru’ mânası izaha muhtaç değildir. Bunun gibi, bu kelimenin ‘bir cins buğday’ mânasına gelmesi de yukardan beri verilen örneklerden sonra kolaylıkla anlaşılabilir.

Bu tanıklara göre, Türkçe *üveyik* (<*üğeyik*) kelimesinin *güveyik (<**güğeyik*) kelimesinden çıktığı ileri sürülebilir. Yukarda zikredilen *evelek* (<*gövelek*) kelimesindeki *g-* sesi gibi, *güveyik* kelimesinin başındaki *g-* sesinin de düştüğü anlaşılıyor.

Müstakbel araştırmalar sonunda elde edilecek olan yeni tanıkların bu açıklamamızı teyidedeceğini kuvvetle umuyoruz.” (88 - 89. s.)

Bu yazımın neşrinden sonra, 1959 yılının ilk yarısında diyalektoloji ve folklor araştırmaları yapmak üzere Kıbrıs’a gittim. Kıbrıs ağzı üzerinde çalışırken, yukardaki yazımda bahsettiğim *güveyik* ‘üveyik’ kelimesinin birçok yerlerde kullanıldığını tesbit ettim.

Bu suretle, elimdeki tanıklara dayanarak varlığını tahmin ve kabul etmiş olduğum bu kelime, açık ve kesin olarak teyidedilmiş oldu. Bu güzel tanığa dayanarak, Türkçe *üveyik* kelimesinin *gök* kökünden geldiği artık kesin olarak ileri sürülebilir.